

Granskning av föreningsbidrag år 2025

Januari 2026
Olov Andersson
Revisionskontoret
Region Västerbotten
Diarienummer: REV 7-2025

Innehåll

1. Sammanfattande analys	3
Rekommendationer	4
2. Bakgrund	5
3. Granskningens genomförande	5
Syfte och revisionsfrågor	5
Ansvarig nämnd samt avgränsningar	6
Revisionskriterier	6
Metod	6
4. Regionens bidrag till ideella organisationer	7
Regionstyrelsens stimulansmedel till ideella organisationer	7
Hälso- och sjukvårdsnämndens bidrag till ideella organisationer	7
Regionala utvecklingsnämndens medel till ungdomsverksamhet	7
5. Nämndernas styrning	8
Regionfullmäktiges regler för stimulansmedel till ideella organisationer	8
Regionstyrelsens riktlinjer	9
Hälso- och sjukvårdsnämndens riktlinjer	9
Regionala utvecklingsnämndens riktlinjer	10
6. Kontroller av ideella föreningar	11
Regionstyrelsens kontroller	12
Hälso – och sjukvårdsnämndens kontroller	14
Regionala utvecklingsnämndens kontroller	16
7. Uppföljning och återrapportering	18
Regionstyrelsen	18
Hälso- och sjukvårdsnämnden	19
Regionala utvecklingsnämnden	19
8. Svar på revisionsfrågor	21
9. Rekommendationer	22

1. Sammanfattande analys

I Region Västerbotten betalas bidrag till ideella föreningar ut från regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden. Totalt betalade styrelsen och nämnderna ut närmare 8 miljoner kronor år 2025 för folkhälsobidrag, bidrag till pensionärsorganisationer, bidrag till patient- och funktionshinderföreningar samt bidrag till ungdomsverksamhet och till ungdomsdistrikt.

Granskningen visar brister i styrningen av hanteringen av bidrag till ideella föreningar. Det saknas arbetssätt för hur man säkerställer att regler och riktlinjer följs. Styrelsen och nämnderna har inte säkerställt att regler och riktlinjer följs fullt ut. Hanteringen var i stort tillitsbaserad där styrelsens och nämndernas tjänstepersoner litar på föreningarnas intygande om att de uppfyller kraven. Då föreningsbidrag är ett riskområde för välfärdsbrott¹ samt att kravet i kommunallagen gällande intern kontroll avseende välfärdsbrott har skärpts, bör styrelsen och nämnderna säkerställa att välfärdsbrottsperspektivet beaktas i styrande dokument och i den interna kontrollen.

Styrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden har inte säkerställt en god kontrollmiljö för hanteringen av bidrag till ideella föreningar. Bland annat har styrelsen och nämnden inte gjort någon riskanalys för arbetet med föreningsbidrag och betalat ut till bankkonton utan kontroll av att bidragen gått till rätt mottagare. Varken styrelsen eller nämnden har kontrollerat om föreningar har skulder hos kronofogden. Styrelsen begärde inte in och kontrollerade obligatoriska dokument i enlighet med styrelsens riktlinjer. Nämnden gjorde inga kontroller eller uppföljningar av enskilda ideella föreningar.

Regionala utvecklingsnämnden har delvis säkerställt en god kontrollmiljö över sina utbetalningar. Nämnden har inte gjort någon riskanalys för arbetet med föreningsbidrag. Nämnden har inte heller kontrollerat om föreningar har skulder hos kronofogden. Positivt är att nämnden begär in ekonomisk redovisning för att styrka att bidraget använts korrekt. Positivt är även att nämnden inte betalat ut medel till bankkonton förutom i ett enstaka fall där de först verifierade att kontot tillhörde föreningen.

Regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt regionala utvecklingsnämnden bör säkerställa att välfärdsbrottsperspektivet beaktas vid kontroller och uppföljning av föreningar samt vid utbetalning.

Granskningen visar att styrelsen och nämndernas uppföljning delvis varit tillräcklig. Regionstyrelsens beredning för folkhälsa, hälso- och sjukvårdsnämndens beredning för funktionshinder och samverkan samt regionala utvecklingsnämndens kulturberedning har fått viss information om bland annat vilka föreningar som beviljats bidrag. Styrelsen och nämnderna har även fått information om fattade delegationsbeslut. De medel som beviljas i form av verkställighet återspeglaras inte till styrelsen eller nämnder då det inte är delegationsbeslut. Hanteringen kan minska styrelsens och nämndernas insyn och kontroll av bidragsgivningen.

Inom hälso- och sjukvårdsnämnden fanns det brister i attestordningen och i tvåhandsprincipen då det under granskningen framkom att utbetalt belopp inte

¹ Enligt Skatteverkets hemsida och Brottsförebyggande rådets rapport "Välfärdsbrott mot kommuner och regioner".

överensstämde med det bifogade underlaget. Utbetalt belopp var dock en lägre summa än vad underlaget visade.

Rekommendationer

Regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt regionala utvecklingsnämnden behöver säkerställa att:

- fullmäktiges regler och styrelsens/ nämndernas riktlinjer följs vid handläggning av föreningsbidrag.
- välfärdsbrottsperspektivet beaktas i styrande dokument och i den interna kontrollen.
- tillräckliga kontroller genomförs i samband med bidragsutbetalningar.
- de har förutsättningar att ha kontroll över samtliga bidrag, även de som fördelas genom verkställighet.

2. Bakgrund

Brottsförebyggande rådet (Brå) har i en rapport *”Välfärdsbrott mot kommuner och regioner”* (Rapport 2022:1) förmedlat att felaktiga utbetalningar av föreningsbidrag kan vara en del av välfärdsbrottsligheten. Brå beskriver i rapporten att det förekommer oseriösa föreningar som används som brottsverktyg för att tillskansa sig medel. Samtidigt är det låga krav för att starta en förening och insyn samt uppföljning från kommuner och regioner är ofta ett bristfälligt område.

Även Skatteverket har identifierat bidragsutbetalningar till föreningar som ett riskområde för välfärdsbrott. Skatteverket har därför tagit fram ett stöd vid bidragsutbetalningar till föreningar. Stödet innehåller exempel på kontroller, varningssignaler och åtgärder.

I Region Västerbotten betalas bidrag till ideella föreningar ut från regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden. Totalt betalade styrelsen och nämnderna ut närmare 8 miljoner kronor år 2025 för folkhälsobidrag, bidrag till pensionärsorganisationer, bidrag till patient- och funktionshinderföreningar samt bidrag till ungdomsverksamhet och till ungdomsdistrikt.

Revisorerna har tidigare granskat hanteringen av bidrag till föreningar (REV 58-2013) samt granskat hanteringen av folkhälsobidrag (REV 47-2021). Granskningen 2013 visade att landstingsstyrelsen och nämnden för funktionshinder och habilitering inte hade tillräcklig styrning eller kontroll över bidrag som betalades ut till föreningar. Granskningen 2021 visade att regionstyrelsen inte säkerställt tillräcklig kontroll över hanteringen av folkhälsobidragen.

Revisorerna har bedömt att det är viktigt att återkommande genomföra granskningar inom området föreningsbidrag. Eftersom den senaste granskningen inom området gjordes år 2021 beslutade revisorerna efter genomförd riskanalys för år 2025 att en ny granskning skulle genomföras.

3. Granskningens genomförande

Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt regionala utvecklingsnämnden har haft tillräcklig styrning, kontroll och uppföljning av bidrag till ideella föreningar. För att besvara syftet använder vi oss av följande revisionsfrågor:

Har regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden säkerställt

- en tillräcklig styrning av hanteringen av bidrag till ideella föreningar?
- en god kontrollmiljö för hanteringen av regionens bidrag till ideella föreningar?
- en tillräcklig uppföljning av regionens bidrag till ideella föreningar?

Ansvarig nämnd samt avgränsningar

Granskningen omfattar regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden. Styrelsen och nämnderna ansvarar för regionens utbetalningar av bidrag till ideella föreningar. Granskningen är avgränsad till utbetalningar genomförda under år 2025 till ideella föreningar eller organisationer. Granskningen är avgränsad till folkhälsobidrag, pensionärsbidrag och bidrag till kvinnojourer från regionstyrelsen, organisationsbidrag för patient och funktionshinderföreningar från hälso- och sjukvårdsnämnden samt medel till ungdomsverksamhet och ungdomsdistrikt från regionala utvecklingsnämnden. Granskningen omfattar inte donationsbidrag från stiftelser, verksamhetsmedel inom kulturområdet, regionala projektmedel eller regionala företagsstöd (1:1 medel). Granskningen är också avgränsad till de uppföljningar som gjort inom nämndernas förvaltningar under år 2025 avseende bidrag som betalats ut under år 2024.

Revisionskriterier

Revisionskriterierna utgör de bedömningsgrunder som bildar underlag för granskningens analyser, slutsatser och bedömningar. Revisionskriterier för denna granskning är:

- Kommunallagen 6 kap. 6 § som anger att nämnder och styrelser ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig för att förebygga fel och oegentligheter i verksamheten, och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.
- Fullmäktiges reglemente för regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden.
- Fullmäktiges regler för stimulansmedel till ideella organisationer.

Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier, intervjuer samt stickprov.

Dokumentstudier

Vi har granskat protokoll, styrdokument, informationsblad, ansökningsblanketter samt uppföljningsblanketter kopplat till föreningsbidrag. Syftet med dokumentstudierna var att identifiera och samla in revisionsbevis, det vill säga sådan information som ger stöd åt slutsatserna i granskningen.

Intervjuer och avstämningar

Intervjuer och avstämningar har använts för att få en bättre förståelse av granskningsområdet samt för att stämma av våra iakttagelser och slutsatser. Intervjuer och avstämningar har genomförts med:

- Enhetschef för folkhälsoenheten
- Utvecklingsledare vid folkhälsoenheten
- Regionkulturchef
- Kulturstrateg
- Enhetschef vid regionstyrelseförvaltningens kanslienhet
- Utredare vid regionstyrelseförvaltningens kanslienhet
- Samordnare för välfärdsbrott.

Stickprov

Vi har granskat samtliga bidragsansökningar och uppföljningar som styrelsens och nämndernas förvaltningar handlagt under år 2025. Syftet har varit att kontrollera om regler och riktlinjer har följts vid beslut om bidrag till föreningar samt om styrelsen och nämnderna säkerställt tillräcklig kontroll och uppföljning. Underlag till kontrollerna har varit den information som bifogats med ansökningarna och vid uppföljningar.

Rapporten är kvalitetssäkrad

Rapporten har kvalitetssäkrats internt genom att den granskats av sakkunnig inom revisionskontoret samt av revisionsdirektör. Intervjuade personer har fått möjlighet att lämna synpunkter på rapportens innehåll.

4. Regionens bidrag till ideella organisationer

Regionstyrelsens stimulansmedel till ideella organisationer

Regionstyrelsen ger bidrag till ideella föreningar genom folkhälsobidrag, medel till pensionärdistriktsorganisationer samt medel till kvinnojourer. Syftet med styrelsens stimulansmedel är att stödja och stimulera ideella organisationer som i ordnade former bedriver frivilligt arbete som kompletterar regionstyrelsens mål och verksamhet. För år 2025 beviljades 850 000 kronor från regionstyrelsen för folkhälsobidrag och 750 000 kronor för bidrag till pensionärsorganisationer. För kvinnojourer delades inga medel ut år 2025.

Hälso- och sjukvårdsnämndens bidrag till ideella organisationer

Hälso- och sjukvårdsnämnden ger bidrag till patient- och funktionshinderföreningar. Bidrag kan sökas av ideella organisationer som representerar eller företräder personer med funktionsnedsättning, patienter eller anhöriga till dessa. Bidrag kan ges till paraplyorganisation och till enskilda ideella föreningar. Nämndens bidrag till ideella organisationer är i form av organisationsbidrag som är ett generellt bidrag där bidraget inte avgränsas till särskilda verksamheter utan kan användas till administration med mera.

Syftet med bidraget är att stödja verksamheter som arbetar för att stärka arbetet med mänskliga rättigheter och social hållbarhet genom samverkan. Stödet ska ge föreningar och organisationer i det civila samhället förutsättningar att planera, bedriva och utveckla sin verksamhet med långsiktighet och regional relevans som utgångspunkt. Från hälso- och sjukvårdsnämnden beviljades cirka 4 miljoner kronor år 2025 till patient- och funktionshinderföreningar. Hälften av denna summa, cirka 2 miljoner kronor, gick till paraplyorganisationen Funktionsrätt.

Regionala utvecklingsnämndens medel till ungdomsverksamhet

Regionala utvecklingsnämnden ger bidrag till ideella organisationer bland annat genom medel till ungdomsverksamhet. Bidraget är riktat mot barn och ungas engagemang och aktivering. De olika bidragsformerna listas nedan.

- Medel till "Unga arrangörer" är bidrag för den som är mellan 13-25 år och vill ordna ett kulturarrangemang för barn och unga i samverkan med ideell organisation.
- Medel till "UtU ungdom" kan sökas av en ungdomsorganisation eller ungdomsförening som vill genomföra en insats för att utveckla barn och ungas delaktighet och engagemang inom föreningsliv och organisering.
- Medel till ungdomsbidrag "Trio" bygger på en ny idé som genomförs i samverkan mellan ungdomar och en ideell organisation i samarbete med kulturkonsulenter, kulturproducenter med flera.
- Medel till ungdomsdistriktsorganisationer är bidrag för att stödja ungdomsdistriktsorganisationers regionala arbete.

Syftet med bidragen är att stödja och stimulera ideella organisationer som i ordnade former bedriver frivilligt arbete och som kompletterar regionens mål och verksamhet. Från regionala utvecklingsnämnden beviljades år 2025 cirka 2,1 miljoner kronor till föreningar som bedriver ungdomsverksamhet samt till ungdomsdistrikt.

5. Nämndernas styrning

I detta avsnitt redovisas de riktlinjer och regler som finns för arbetet med föreningsbidrag. I avsnittet granskar vi om styrelsen och nämnderna tagit fram styrdokument i enlighet med fullmäktiges regler.

Regionfullmäktiges regler för stimulansmedel till ideella organisationer

I samband med bildandet av Region Västerbotten år 2019 genomförde regionstyrelsen en översyn av bidragen till ideella organisationer. Syftet var att skapa en mer enhetlig och effektiv hantering av bidrag inom regionens olika förvaltningar. I november 2020 beslutade fullmäktige om regler för stimulansmedel till ideella organisationer (RS 1436-2020).

Av fullmäktiges regler framgår generella och formella krav som organisationer behöver uppfylla för att beviljas bidrag. Generella krav är exempelvis att organisationens verksamhet ska avse boende i Västerbottens län, att organisationen ska stödja demokratiska värderingar och sakna vinstsyfte. Formella krav är exempelvis att organisationen ska ha godkända stadgar, ordnad ekonomisk förvaltning, verksamhetsberättelse och årsredovisning. Av fullmäktiges regler framgår även att bidrag inte ska ges till en organisation som har skulder. En organisation som har tagit emot bidrag ska lämna en ekonomisk redovisning av utbetalade medel och en redovisning av vad medlen använts till. Regionen får återkräva bidrag om bidrag använts felaktigt.

Av fullmäktiges regler framgår att regionens styrelser och nämnder ska fastställa specifika riktlinjer för de bidrag som hanteras inom deras respektive verksamhetsområden.

Regionstyrelsens riktlinjer

Regionstyrelsen beslutade om riktlinjer för styrelsens stimulansmedel i januari 2021 (RS 121-2021). Styrelsens riktlinjer utgår från fullmäktiges regler för stimulansmedel till ideella organisationer. Av styrelsens riktlinjer framgår hur ansökan går till, vilka bilagor som ska bifogas och vad bidragen inte får användas till. Det framgår hur bedömningarna görs och hur bidraget betalas ut. Enligt riktlinjerna ska organisationen som tagit emot bidrag lämna en ekonomisk redovisning av utbetalade medel och redovisning av vad medlen använts till. Uppföljning ska ske årligen genom att föreningar ska fylla i en uppföljningsblankett och skicka in verksamhetsberättelse och revisionsberättelse. Av riktlinjerna framgår att regionen har rätt att ta del av räkenskaper och andra uppgifter som krävs för att ha kontroll av bidragsgrundande uppgifter och att bidrag används för avsett ändamål. Regionen kan göra ekonomisk och verksamhetsmässig revision av föreningen och verksamhet som har beviljats bidrag. Av riktlinjerna framgår även när återbetalning kan krävas och att brister som leder till återbetalning innebär avstängning från fortsatt bidragsgivning så länge bristen kvarstår.

För respektive bidragsform finns särskilda villkor som ideella organisationer ska följa. Av särskilda villkor framgår ansökningstid och utbetalningstid samt vad som gäller kring uppföljning. Av särskilda villkor framgår vilka obligatoriska dokument som ska bifogas med ansökan för samtliga bidragsformer.

Vår kommentar

Vår bedömning är att regionstyrelsens riktlinjer ställer tydliga krav på vilka obligatoriska dokument som ska skickas in vid både ansökan och vid uppföljning.

Hälso- och sjukvårdsnämndens riktlinjer

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade om riktlinjer för bidrag till ideella föreningar i februari 2023 (HSN 1168-2022). Nämndens riktlinjer utgår från fullmäktiges regler för stimulansmedel till ideella organisationer. Av nämndens riktlinjer framgår hur ansökan går till, vilka bilagor som ska bifogas och i vilka fall bidrag inte ges. Bidrag beviljas till alla föreningar som uppfyller kraven. Bidraget är ett generellt bidrag till ideella organisationer som kan användas till administration och organisation av föreningens arbete och löpande kostnader för att driva föreningen och dess verksamhet. Fördelning av medel görs utifrån en fördelningsnyckel.

Enligt riktlinjerna är enskild ideell förening skyldig att i ansökan eller på regionens förfrågan lämna de underlag som krävs för granskning inför beslut, uppföljning och avrapportering. Uppföljningen av bidraget sker utifrån ovan angivna riktlinje. Paraplyorganisation är skyldig att på regionens förfrågan lämna de underlag som krävs för uppföljning och avrapportering. Årlig rapportering och dialog med bidragsmottagaren sker utifrån överenskommelsen. Av riktlinjerna framgår när återbetalning kan krävas. Det framgår även vilka dokument som ska bifogas.

Vår kommentar

Av riktlinjerna framgår inte tydligt vad bidraget inte får användas till. Det framgår exempelvis inte om det är tillåtet att använda bidraget till resor, restaurangbesök eller inköp av teknisk utrustning.

Av riktlinjerna framgår att sökande föreningar vid ansökan ska fylla i ansökningsblanketten och ge en skriftlig redogörelse för hur föreningen under året samverkat

med regionen. Nämnden har inga krav på att några obligatoriska bilagor ska bifogas vid ansökan förutom om det är en ny förening som ansöker eller vid förfrågan.

Enligt fullmäktiges regler ska en organisation som har tagit emot bidrag lämna en ekonomisk redovisning av utbetalade medel och en redovisning av vad medlen använts till. Av nämndens riktlinjer framgår inte tydligt hur bidragen till ideella föreningar ska följas upp. Av riktlinjerna framgår endast att föreningar vid förfrågan ska lämna verksamhetsberättelse, årsredovisning och revisionsberättelse.

Regionala utvecklingsnämndens riktlinjer

Regionala utvecklingsnämnden beslutade om riktlinjer för medel till ungdomsverksamhet i december 2023. Riktlinjerna utgår från fullmäktiges regler för stimulansmedel till ideella organisationer. Av nämndens riktlinjer framgår hur bidragen är utformade och vad bidragen inte får användas till. Information om hur ansökan går till finns enligt riktlinjerna på regionens hemsida. Av riktlinjerna framgår hur bedömningarna görs och hur bidraget betalas ut. Bidrag betalas ut i efterhand efter inkommen redovisning. Vid behov finns möjlighet till förskottsutbetalning.

Regionala utvecklingsnämnden har tagit fram särskilda villkor för de olika bidragsformerna som nämnden ger bidrag till. Av särskilda villkor framgår vad bidraget går till och vilka som kan söka bidraget.

För medel till unga arrangörer, UtU ungdom och Trio

Föreningar ska uppfylla de generella kraven och särskilda villkoren. Föreningar ska intyga i ansökningsblankett att de uppfyller kraven. Ifylld redovisningsblankett ska lämnas till regionen senast tre månader efter genomfört projekt. I redovisningsblanketten ska även ekonomisk redovisning framgå samt huvudbok för projektet bifogas. Av riktlinjerna framgår att regionen har rätt att ta del av räkenskaper och andra uppgifter som krävs för att kontrollera att bidrag används korrekt och för avsett ändamål. Regionen kan göra ekonomisk och verksamhetsmässig revision av föreningen och verksamhet som har beviljats bidrag. Av riktlinjerna framgår även när återbetalning kan krävas.

För medel till ungdomsdistriktsorganisationer

Ungdomsdistriktsorganisationer ska uppfylla de generella kraven och särskilda villkoren. Av riktlinjerna framgår vilka obligatoriska dokument som ska bifogas till ansökan. Ungdomsdistriktsorganisationer ska varje år redovisa planerad verksamhet i en verksamhetsplan och styrka genomförd verksamhet i en verksamhetsberättelse. I verksamhetsberättelsen ska det framgå vilken verksamhet som har bedrivits, styrelsemedlemmar, distriktsorganisationens medlemsantal samt ekonomisk redovisning. Organisationens stadgar ska också bifogas.

Vår kommentar

Av riktlinjerna framgår att föreningar som ansöker om medel till unga arrangörer, UtU ungdom och Trio ska fylla i ansökningsblanketten vid ansökan. Nämnden har inga krav på att några obligatoriska bilagor ska bifogas vid ansökan. Nämnden ställer dock krav på att ekonomisk redovisning inkommer innan utbetalning sker. Vid behov finns möjlighet till förskottsutbetalning men ekonomisk redovisning ska ändå skickas in efter projektet är genomfört. Enligt tjänstepersoner är det en låg andel som ansöker om förskottsutbetalningar.

Nämnden ställer även krav på att ungdomsdistriktsorganisationer bifogar obligatoriska dokument till ansökan.

Vår bedömning är att regionala utvecklingsnämndens hantering att främst betala ut bidrag efter inkommen ekonomisk redovisning kan minska risken för felaktiga utbetalningar. Detta då nämnden kan avstå att betala ut medel om redovisningen inte är tillräcklig. Det är positivt att nämnden ställer krav på ekonomisk redovisning för beviljade bidrag.

Vår kommentar för styrelsens och nämndernas riktlinjer

Styrelsens och nämndernas riktlinjer skiljer sig åt inom vissa områden. Det finns bland annat skillnader i vilka obligatoriska dokument som ska bifogas ansökan. Fullmäktige har beslutat om grundkrav som gäller för alla organisationer som får stöd i regionen. Styrelsen har ställt krav på att samtliga bidragsansökande föreningar ska skicka in obligatoriska dokument. Nämnderna har inte ställt krav på att samtliga bidragsansökande föreningar behöver lämna in dokumenterade underlag som styrker att de uppfyller fullmäktiges krav. Vår bedömning är att bidragshanteringen till stor del bygger på tillit att föreningarna intygar korrekt att de uppfyller kraven. Det finns även skillnader mellan styrelsens och nämndernas riktlinjer i hur uppföljning ska gå till och vad föreningarna ska återrapporera.

Av kommunallagen 6 kap 6§ framgår att den interna kontrollen ska vara tillräcklig för att förebygga fel och oegentligheter i verksamheten. Skatteverket har identifierat föreningsbidrag som ett särskilt riskområde för välfärdsbrott och har tagit fram ett stöd med bland annat exempel på kontroller och varningssignaler. Förslag är bland annat att kontrollera och begära in årsmötesprotokoll, styrelseprotokoll, ekonomisk redovisning, skattekontoutdrag, kvitton, kontroll om föreningen bedriver näringsverksamhet, kontroll om föreningen har skulder, kontroll av medlemsregister, kontroll av hyresavtal, att besöka verksamhetslokalen med mera.

Styrelsen och nämnderna bör säkerställa att välfärdsbrottsperspektivet beaktas i styrande dokument. Styrelsens och nämndernas riktlinjer kan exempelvis utvecklas för att möjliggöra fler kontroller och åtgärder vid misstänkta oegentligheter.

6. Kontroller av ideella föreningar

I detta avsnitt redovisas hur styrelsens och nämndernas verksamheter hanterar regionens bidrag till ideella föreningar, i detta granskar vi vilka kontroller verksamheterna genomför innan och efter utbetalning av bidrag.

Granskning av styrelsens och nämndernas kontroller har utgått från beslutade riktlinjer och regler. Granskning av kontroller syftar dels till att undersöka om kontrollerna är tillräckliga för att kontrollera ställda krav i regler och riktlinjer. Granskning av kontroller syftar även till att undersöka om kontrollerna är tillräckliga utifrån kommunallagen 6 kap 6§ som anger att den interna kontrollen ska vara tillräcklig för att förebygga fel och oegentligheter i verksamheten.

Vi har granskat samtliga ansökningar för år 2025 samt genomförda uppföljningar av 2024 års beviljade bidrag för att kontrollera om styrelsen och nämnder följer fullmäktiges och sina egna beslutade riktlinjer samt om tillräckliga kontroller genomförts. Resultatet redovisas löpande i rapporten.

Regionstyrelsens kontroller

Regionstyrelsen har tre bidragsformer att hantera - folkhälsobidrag, medel till pensionärdistriktsorganisationer samt medel till kvinnojourer.

För handläggningen av folkhälsobidrag finns en rutin som beskriver hur folkhälsobidragen ska hanteras. Rutinen hänvisar till fullmäktiges regler och styrelsens riktlinjer. Av rutinen framgår att anställda på folkhälsoenheten ska vara uppmärksamma på eventuella oegentligheter och jävsituationer vilket bland annat betyder att anställda inte får handlägga eller ta beslut om föreningar som de har någon koppling till. Vår bedömning är att det saknas arbetssätt som säkerställer att tjänstepersoner följer de regler och riktlinjer som finns.

Regionstyrelsens internkontrollplan och riskanalys

Granskning av styrelsens internkontrollplan för år 2025 visar att utbetalningar till ideella föreningar inte har identifierats som en specifik risk. I riskanalysen framgår dock risk för att bristande kontroll och uppföljning gör att regionens resurser kan utnyttjas. Åtgärden är att rådet för välfärdsbrott påbörjat ett systematiskt arbete för att motverka risken att resurser används för att begå brott. Av kontakt med tjänstepersoner i styrelsens förvaltning som hanterar föreningsbidragen framkommer inte att man gjort någon särskild riskanalys för arbetet med föreningsbidrag. Vad gäller risken för välfärdsbrott uppger tjänstepersoner att de pratat om det, deltagit i utbildningar och haft kontakt med regionens strateg som ansvarar för välfärdsbrott. De bedömer att risken för välfärdsbrott är låg och att de känner till många av föreningarna som ansöker. Tjänstepersoner uppger även att det är relativt låga belopp som beviljas inom folkhälsobidragen. Det maximala beloppet är 50 000 kr men att de flesta föreningar får lägre belopp än så.

Kontroller vid utbetalning brister

Enligt fullmäktiges regler och regionstyrelsens riktlinjer är det ett krav att föreningar har ett bankgiro- eller plusgirokonto. Tjänstepersoner som handlägger föreningsbidrag uppger att de skapar utbetalningsordrar och att ekonomienheten gör kontroller innan utbetalning. Sektionschef vid ekonomienheten uppger att de kontrollerar bankgiro- och plusgirokonto så det går till rätt mottagare men att ingen kontroll sker mot bankkonton. För år 2025 har fem organisationer som ansökt om bidrag fått utbetalningar till bankkonto. (Fyra föreningar och en pensionärsorganisation).

Kontroller av folkhälsobidrag

Kontroller vid ansökan

Granskningen visar att fullmäktiges och styrelsens krav inte kontrolleras vid ansökan från föreningar annat än genom intygande i ansökningsblankett att föreningar uppfyller kraven. Föreningar ska i ansökningsblankett beskriva vad bidraget ska gå till och vad kostnaderna är. Fullmäktiges krav att bidrag inte ska ges till en organisation som har skulder eller avgifter hos kronofogdemyndigheten kontrolleras inte.

Av regionstyrelsens riktlinjer framgår att föreningar ska bifoga obligatoriska dokument såsom organisationens stadgar, årsbokslut/ årsredovisning, årsmötesprotokoll, revisionsberättelse, verksamhetsplan och budget för det år aktiviteten kommer äga rum. Granskning av de 59 ansökningarna för år 2025 visade att inga bilagor begärdes in av föreningar vid ansökan utöver ifylld ansökningsblankett. Av 59

ansökningar beviljades bidrag till 52 föreningar. Av de sju föreningar som fick avslag fick fyra avslag på grund av för sent inlämnad redovisning av 2023 års bidrag. En förening återtog sin ansökan och en förening uppfyllde inte kraven som ideell förening. För en förening saknas motivering till avslaget i beslut.

Kontroller vid uppföljning

Av regionstyrelsens riktlinjer framgår att uppföljning ska ske årligen enligt uppföljningsblankett som läggs ut på regionens hemsida. Ifylld uppföljningsblankett samt föreningens verksamhetsberättelse och revisionsberättelse för det aktuella året ska skickas in. Granskning av de 42 uppföljningarna genomförda år 2025 för bidrag utbetalt år 2024 visade att inga bilagor begärdes in utöver uppföljningsblanketten. I uppföljningsblanketten ska föreningen ange eventuell text från verksamhetsberättelsen som handlar om folkhälsobidrag. Vår granskning visar att uppföljningsblanketten innehåller en fråga kring det men att det finns flera föreningar som inte angett någon text.

Av regionstyrelsens riktlinjer ställs även krav att föreningar ska lämna en ekonomisk redovisning av de utbetalade medlen och en redovisning av vad medlen har använts till. I uppföljningsblanketten ska föreningar beskriva vilka aktiviteter de genomfört, resultatet av aktiviteterna och om utfallet stämde bra eller mindre bra mot budget. Ytterligare ekonomisk redovisning som huvudbok eller verifikationer i form av kvitton begärs inte in. Intervjuade personer vid folkhälsoenheten beskriver att de följer upp och kontaktar föreningar som inte genomfört aktiviteten eller svarat på blanketten. Vid felaktigheter kan återbetalning krävas. Tjänstepersoner har uppgett att två föreningar som fått bidrag 2024 inte har besvarat uppföljningsenkäten. Båda föreningarna har enligt uppgift kontaktats och en förening hade vid granskningens avslut återbetalat bidraget.

Kontroller av pensionärsorganisationer

Kontroller vid ansökan

Granskningen visar att flera av fullmäktiges och styrelsens krav inte kontrolleras vid ansökan. Fullmäktiges krav att bidrag inte ska ges till en organisation som har skulder eller avgifter hos kronofogdemyndigheten kontrolleras inte.

Enligt styrelsens riktlinjer ska ansökningsblankett finnas på regionens hemsida. Granskningen visar att ansökningsblankett saknas på hemsidan. Intervjuade personer uppger att de har direktutskick till pensionärsorganisationerna med en ansökningsblankett och att pensionärsorganisationer ska fylla i och skicka in blanketten. Enligt riktlinjerna ska obligatoriska dokument bifogas såsom organisationens stadgar, årsbokslut/ årsredovisning, årsmötesprotokoll, revisionsberättelse, verksamhetsplan och budget för det år ansökan avser. I blanketten ska pensionärsorganisationerna uppge hur många medlemmar och lokalavdelningar de har. Till blanketten ska organisationerna bifoga verksamhetsplan med budget, syfte och mål samt föregående års verksamhetsberättelse. Granskning av de fyra ansökningarna för år 2025 visade att pensionärsorganisationerna utöver ansökningsblankett skickat in verksamhetsplan och verksamhetsberättelse. Tre av fyra skickade in budget. Inga övriga bilagor har begärts in. De fyra pensionärsorganisationerna som ansökte beviljades bidrag.

Kontroller vid uppföljning

Av regionstyrelsens riktlinjer framgår att uppföljning ska ske årligen enligt uppföljningsblankett som läggs ut på regionens hemsida. Ifylld uppföljningsblankett samt

föreningens årsbokslut/årsredovisning inklusive revisionsberättelse för det aktuella året ska skickas in. Granskning av de fyra uppföljningarna för 2024 års bidrag visade att inga bilagor begärts in utöver uppföljningsblanketten. I uppföljningsblanketten ska pensionärsorganisationerna bland annat redovisa hur de använt pengarna procentuellt på områdena administration, samverkan, introduktionsverksamhet, ledarutveckling och utbildning av organisatörer och förtroendevalda. Vår granskning visar att pensionärsorganisationer fyllt i blanketten. Ingen övrig ekonomisk redovisning har begärts in.

Kontroller av kvinnojourer

Intervjuade personer uppger att kvinnojourer tidigare sökte föreningsbidrag från regionen men att de inte sökt de senaste åren. Enligt styrelsens riktlinjer ska ansökningsblanketter finnas på regionens hemsida. Granskningen visar att information om bidrag till kvinnojourer saknas på regionens hemsida. Intervjuade personer uppger att de har kontakt med kvinnojourer genom andra kollegor som jobbar med sådana frågor och att det är osannolikt att kvinnojourerna inte känner till att de kan få bidrag från regionen.

Vår kommentar

Folkhälsobidrag följdes senast upp av revisorerna år 2021. Granskningen då visade att det saknades rutiner för hur handläggare ska kontrollera att regler och riktlinjer följs. Det saknades även obligatoriska dokument i beviljade ansökningar. Vår granskning visar att samma brister kvarstår inom folkhälsobidrag och att bristerna även finns inom handläggning av bidrag till pensionärsorganisationer. Styrelsen har tydliga riktlinjer om bland annat obligatoriska bilagor som ska bifogas till ansökningarna och vid uppföljning men riktlinjerna följs inte vid handläggningen. Det saknas fastställda arbetssätt som säkerställer att tjänstepersoner följer beslutade regler och riktlinjer vid handläggning av föreningsbidrag.

Att kvinnojourer kan få bidrag från regionen framgår inte av information på hemsidan vilket det enligt riktlinjerna ska. Att informationen saknas på hemsidan bedömer vi kan leda till risk att kvinnojourer inte känner till bidraget.

Utifrån ett välfärdsbrottsperspektiv bedömer vi att kontrollerna brister. Dokumenterad riskanalys som bedömer risken och därmed påverkar vilka kontroller som bör göras saknas. Nämndens hantering är i stort tillitsbaserad. Det är få kontroller vid ansökan och vid uppföljning och den ekonomiska kontrollen är svag. En del i att motverka välfärdsbrott kan vara kontroll att pengar går till rätt mottagare. Styrelsen har i fem fall gjort utbetalningar till bankkonton. Detta ökar risken för att pengar hamnar i fel händer då inga kontroller görs att pengarna går till föreningens bankkonto.

Hälso- och sjukvårdsnämndens kontroller

Hälso- och sjukvårdsnämnden ger bidrag till patient- och funktionshinderföreningar. Vår bedömning är att det saknas arbetssätt som säkerställer att tjänstepersoner följer de regler och riktlinjer som finns.

Hälso- och sjukvårdsnämndens internkontrollplan

Granskning av nämndens internkontrollplan för år 2025 visar att utbetalningar till ideella föreningar inte har identifierats som en specifik risk. Det är tjänstepersoner i regionstyrelsens förvaltning som handlägger nämndens bidrag. Av kontakt med

dessas tjänstepersoner framkommer att man inte gjort någon särskild riskanalys för nämndens föreningsbidrag. Tjänstepersoner uppger att de föreningar som ansöker är kända av förvaltningen då det brukar vara samma föreningar som ansöker. Enhetschef för styrelsens kanslienhet sitter med i rådet för välfärdsbrott.

Kontroller vid utbetalning brister

Enligt fullmäktiges regler är det ett krav att föreningar har ett bankgiro eller plusgirokonto. Tjänsteperson som handlägger föreningsbidrag uppger att hon skapar utbetalningsordrar utifrån de uppgifter som är angivna i ansökan och att ekonomienheten gör kontroller innan utbetalning. Sektionschef vid ekonomienheten uppger att de kontrollerar bankgiro och plusgirokonto så det går till rätt mottagare men att ingen kontroll sker mot bankkonton. För år 2025 har 26 föreningar som ansökt om organisationsbidrag fått utbetalningar till bankkonto.

Kontroller av enskilda ideella föreningar

Kontroller vid ansökan

Enligt nämndens riktlinjer ska ansökningsblankett samt skriftlig redogörelse för hur föreningen samverkat med regionen under året bifogas till ansökan. Granskning av de 40 ansökningarna för år 2025 visade att fullmäktiges krav inte kontrollerades vid ansökan från föreningar annat än genom ifylld ansökningsblankett och intygande i ansökningsblankett att föreningar läst och tagit del av villkoren. Fullmäktiges krav att bidrag inte ska ges till en organisation som har skulder eller avgifter hos kronofogdemyndigheten kontrolleras inte. Förening som inte fått medel tidigare eller ansöker första gången ska även lämna in registreringsbevis från Skatteverket med organisationsnummer samt föreningens stadgar. I ansökningar för år 2025 ansökte ingen ny förening. Av de 40 föreningar som ansökte beviljades bidrag till 38. Två fick avslag då de inte var en länsorganisation.

Kontroller vid uppföljning

Av granskningen framgår att nämnden inte gör några kontroller eller uppföljningar av föreningsbidragen för enskilda ideella föreningar. I ansökningsblanketten för nästkommande år ska föreningar redogöra för hur de på länsnivå samverkat med regionen under året. Inga ekonomiska kontroller eller redovisning begärs in av vad bidraget gått till.

Kontroller av paraplyorganisationer

Kontroller vid ansökan

Granskningen visar att samma ansökningsblankett för enskilda ideella föreningar används för paraplyorganisationer. För år 2025 var det en paraplyorganisation som ansökte och beviljades bidrag. Granskad ansökan visar att fullmäktiges krav inte kontrolleras annat än genom ifylld ansökningsblankett och intygande i ansökningsblankett att föreningen läst och tagit del av villkoren. Föreningen bifogade även en beskrivning över samverkans- och samrådsytor år 2024. Fullmäktiges krav att bidrag inte ska ges till en organisation som har skulder eller avgifter hos kronofogdemyndigheten kontrolleras inte.

Kontroller vid uppföljning

Intervjuade personer uppger att de har avstämningar och uppföljningar årligen för paraplyorganisation som beviljats medel. Utöver årliga uppföljningar ska en slutredovisning göras av paraplyorganisationen vid den treåriga överenskommelsens

slut. Enligt handläggare ska slutredovisningen regleras i en riktlinje. Riktlinjen var vid granskningen slut inte färdigställd.

Paraplyorganisationer beviljas treåriga medel och får en större summa än enskilda ideella föreningar. För år 2025 fick paraplyorganisationen Funktionsrätt 2 miljoner, det vill säga hälften av nämndens beviljade medel på 4 miljoner kronor. Att en större uppföljning görs av paraplyorganisation förklaras av intervjuade personer med att paraplyorganisationer får en större summa pengar och att det ligger i regionens intresse att upprätthålla verksamheten. År 2025 följdes paraplyorganisationen upp i form av slutredovisning då det var sista året i en treårig överenskommelse. Uppföljningen bestod av beskrivning hur organisationen arbetat under åren för överenskommelse samt en ekonomisk redovisning av hur organisationen använt bidraget.

Vår kommentar

Hälso- och sjukvårdsnämnden har inga egna tjänstepersoner som arbetar med nämndens bidrag till ideella föreningar. Det är tjänstepersoner i regionstyrelsens förvaltning som handlägger nämndens bidrag.

Granskningen visar att fullmäktiges och nämndens krav inte kontrolleras mer än i intygande vid ansökning att föreningar uppfyller kraven. I ansökningar ska föreningarna intyga att de uppfyller kraven och utifrån det beviljas föreningar bidrag. Utbetalda bidrag för enskilda föreningar följs inte upp mer än att föreningar ska redogöra i ansökningsblankett för nästkommande år hur de samverkat med regionen. Nämnden har inget system för uppföljande kontroller eller kontroll av ekonomisk redovisning för de enskilda ideella föreningarna. Positivt är att nämnden har mer utvecklad uppföljning för paraplyorganisationer.

Utifrån ett välfärdsbrottsperspektiv bedömer vi att kontrollerna är svaga. Dokumenterad riskanalys som bedömer risken och därmed påverkar vilka kontroller som bör göras saknas. Nämndens hantering är i stort tillsatsbaserad. Det saknas kontroller vid ansökan och vid uppföljning och den ekonomiska kontrollen är svag. En del i att motverka välfärdsbrott kan vara kontroll att pengar går till rätt mottagare. Nämnden har till 26 föreningar gjort utbetalningar till bankkonton. Detta ökar risken för att pengar hamnar i fel händer då inga kontroller görs att pengarna går till föreningens bankkonto.

Regionala utvecklingsnämndens kontroller

Regionala utvecklingsnämnden ger bidrag till ungdomsverksamhet genom medel till Unga arrangörer, UtU ungdom, Trio samt medel till ungdomsdistriktsorganisationer. Intervjuade personer vid regionala utvecklingsnämnden uppger att de vid handläggning av föreningsbidrag utgår från de riktlinjer som finns. Vår bedömning är att det saknas arbetssätt som säkerställer att tjänstepersoner följer de regler och riktlinjer som finns fullt ut. För hantering av ungdomsdistrikt har nämndens förvaltning dock en checklista där de kontrollerar att kraven uppfylls.

Regionala utvecklingsnämndens internkontrollplan

Granskning av nämndens internkontrollplan för år 2025 visar att utbetalningar till ideella föreningar inte har identifierats som en specifik risk. Av kontakt med tjänstepersoner i nämndens förvaltning framkommer inte heller att man gjort någon särskild riskanalys för arbetet med föreningsbidrag. De bedömer dock att risken för välfärdsbrott är låg då de känner till aktörerna och då det är relativt låga belopp

som utbetalas. Ansvarig tjänsteperson uppger även att de i sin handläggning har kontakt med Umeå och Skellefteå kommun vid misstankar om dubbelfinansiering eller oegentligheter. Regionkulturchef sitter även med i rådet för välfärdsbrott.

Kontroller vid utbetalning

En del i att motverka välfärdsbrott kan vara kontroll att pengar går till rätt mottagare. Tjänsteperson som handlägger föreningsbidrag uppger att hon kontrollerar föreningarnas organisationsnummer, plusgiro och bankgiro innan hon översänder utbetalningsordrar till ekonomienheten. Enligt nämndens riktlinjer ska föreningar ha eget plus eller bankgirokonto. För år 2025 har en förening fått medel utbetalt till bankkonto. I det fallet har tjänsteperson begärt in kontoutdrag som visar att kontot hör till föreningen.

Kontroller av medel inom unga arrangörer, UtU ungdom, ungdomsbidrag Trio

Kontroller vid ansökan

Granskning av de 19 ansökningarna för år 2025 visar att fullmäktiges och nämndens krav främst kontrolleras vid ansökan från föreningar genom intygande i ansökningsblankett att föreningar uppfyller kraven. Föreningar ska i ansökningsblanketten beskriva hur projektet ska genomföras och vilka intäkter och kostnader projektet har. Granskning av ansökningar för år 2025 visade att föreningar skickat in ansökningsblankett och att tjänsteperson bett om kompletteringar vid flera tillfällen om det funnits otydligheter i ansökan. Två föreningar har skickat in extra bilagor utöver ansökningsblanketten såsom årsmötesprotokoll, verksamhetsplan, verksamhetsberättelse, revisionsberättelse, stadgar, konstituerande mötesprotokoll. Fullmäktiges krav att bidrag inte ska ges till en organisation som har skulder eller avgifter hos kronofogdemyndigheten kontrolleras inte. Bidrag beviljades till samtliga föreningar som ansökte år 2025.

Kontroller vid uppföljning

Enligt nämndens riktlinjer ska ifylld redovisningsblankett lämnas till regionen senast tre månader efter genomfört projekt. I redovisningsblanketten ska även ekonomisk redovisning framgå samt huvudbok för projektet bifogas. Granskning av 15 genomförda uppföljningar för beviljat bidrag år 2024 visade att samtliga föreningar har skickat in redovisningsblankett där projektets genomförande, intäkter och kostnader beskrivs. Föreningarna har även skickat in huvudbok och verifikationer som styrker utgifter.

Kontroller av ungdomsdistriktsorganisationer

Kontroller vid ansökan

Vid kontroll av om ungdomsdistriktsorganisationer uppfyller krav i riktlinjer uppger tjänstepersoner att de utgår från en checklista. Av granskad checklista framgår att fullmäktiges och nämndens krav ska kontrolleras. Ungdomsdistriktsorganisationer ska till ansökan bifoga de obligatoriska dokument som anges i nämndens riktlinjer. Intervjuade tjänstepersoner uppger att de kontrollerar ekonomin för ungdomsdistrikten och följer upp om det finns stora egna kapital eller skulder men att de inte kontrollerar om det finns skulder hos kronofogden. Vår granskning av de åtta ansökningarna för år 2025 visade att ungdomsdistriktsorganisationerna utöver ansökningsblankett bifogat obligatoriska handlingar. Tjänstepersoner uppger att de gör

fler kontroller av ungdomsdistrikt då den verksamheten mer är att betrakta som ordinarie verksamhet än projektform.

Kontroller vid uppföljning

Enligt riktlinjerna ska ungdomsdistriktsorganisationer varje år redovisa planerad verksamhet i en verksamhetsplan och styrka den genomförda verksamheten i en verksamhetsberättelse. I verksamhetsberättelse ska bland annat ekonomisk redovisning framgå. Organisationen stadgar ska också bifogas. Granskning visar att de åtta ungdomsdistrikten som ansökte år 2025 bifogat efterfrågade handlingar.

Vår kommentar

Granskningen visar att fullmäktiges och nämndens krav vid ansökan för bidrag inom unga arrangörer, UtU ungdom och ungdomsbidrag främst kontrolleras genom intygande i ansökningsblankett att kraven uppfylls. Nämnden betalar dock i huvudsak ut bidrag i efterhand och gör kontroller att medel använts korrekt innan bidrag betalas ut. Hanteringen minskar risken för felaktiga utbetalningar. För ungdomsdistrikt gör nämnden fler kontroller och begär in bilagor. Skulder hos kronfogoden kontrolleras dock inte inom något område.

Utifrån ett välfärdsbrottsperspektiv gör nämnden fler kontroller än regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden. Dokumenterad riskanalys som bedömer risken för välfärdsbrott och därmed påverkar vilka kontroller som bör göras saknas dock. Positivt är att nämnden begär in ekonomisk redovisning i form av exempelvis huvudbok för att styrka att pengar använts korrekt. Positivt är även att nämnden inte betalar ut medel till bankkonton annat än i ett enstaka fall där kontot är verifierat att det tillhör föreningen.

7. Uppföljning och återrapportering

I detta avsnitt redovisas hur styrelsen och nämnderna följer upp bidragshanteringen.

Regionstyrelsen

Av protokollgranskning framgår att regionstyrelsens beredning för folkhälsa under år 2025 fått en muntlig rapportering och skriftlig sammanställning av vilka föreningar som beviljats folkhälsobidrag. Beredningen har även fått information om den uppföljning som genomförts. Regionstyrelsen har under år 2025 blivit meddelade de delegationsbeslut som fattats för bidrag till ideella föreningar inom folkhälsobidrag. Enhetschef för folkhälsa har vidaredelegation för att besluta om folkhälsobidrag till ett belopp om max 50 000 kronor per ansökan och totalt 1 miljon kronor per år. Under år 2025 beviljade enhetschef totalt 850 000 kronor i folkhälsobidrag på vidaredelegation till 52 föreningar. Inget beviljat bidrag översteg 50 000 kr.

Av protokollgranskning framgår inte att beredningen för folkhälsa eller regionstyrelsen fått information om att kvinnojourer inte ansökt om medel. Protokollgranskning visar inte heller att information om beviljade medel till pensionärsorganisationer har återrapporterats. Enligt tjänstepersoner utbetalas medel till pensionärsorganisationer i form av verkställighet vilket innebär att inga beslut återrapporteras till styrelsen.

Enligt attestordning har enhetschef för folkhälsa rätt att attestera utbetalningar upp till 200 000 kronor. För utbetalningar upp till 1 miljon kronor har direktör för

ledningsstaben rätt att attestera. Under år 2025 utbetalades bidrag på 750 000 kronor till fyra pensionärsorganisationer.

Regionstyrelsens budget för år 2025 för folkhälsobidrag, bidrag till pensionärsorganisationer och kvinnojourer var cirka 2,3 miljoner kr. Regionstyrelsen betalade ut 1,6 miljoner kr och har därmed hållit sig inom budget.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Av protokollgranskning framgår att hälso- och sjukvårdsnämndens beredning för funktionshinder och samverkan fått rapportering av vilka föreningar som beviljats föreningsbidrag. Beredningen har även fått information om den uppföljning som genomförts av paraplyorganisationen funktionsrätt. Av protokollgranskning framgår inte att beredningen eller nämnden fått någon information om uppföljning av enskilda ideella föreningar.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har tagit del av beredningens protokoll. Nämnden har även beslutat om en reviderad riktlinje för bidragsgivning där det tydligare framgår vilka villkor som behöver vara uppfyllda för att klassas som en paraplyorganisation. Utbetalningar av nämndens beviljade bidrag sker enligt tjänstepersoner i form av verkställighet vilket innebär att inga delegationsbeslut återrapporteras till nämnden.

Tjänsteperson som handlägger ärenden om föreningsbidrag arbetar i regionstyrelsens förvaltning och attestering av utbetalningar görs också av tjänstepersoner i styrelsens förvaltning enligt attestordning. Enligt attestordningen har en tidigare anställd person rätt att attestera utbetalningar upp till 200 000 kr. Attestordningen stämde därmed inte för belopp upp till 200 000 kr. För utbetalningar upp till 1 miljon kronor har direktör för ledningsstaben rätt att attestera.

Under granskningen framkom att utbetalade medel år 2025 var lägre än summan i det beräknade underlaget för 18 föreningar. Tjänsteperson har under vår granskning korrigerat så att utbetalningarna stämde.

Nämndens budget för år 2025 var cirka 4 miljoner kr och utbetalade bidrag var cirka 3,9 miljoner kr. Nämnden har därmed hållit sig inom budget.

Regionala utvecklingsnämnden

Av protokollgranskning framgår att regionala utvecklingsnämndens kulturberedning 2025 fått redovisat en sammanställning av kulturverksamhetens bidragsfördelning för år 2024. Sammanställningen är för bidrag inom Trio, UtU och Unga arrangörer. Av protokollgranskning framgår inte att beredningen eller nämnden fått information om genomförda uppföljningar.

Regionala utvecklingsnämnden har under år 2025 blivit meddelade de delegationsbeslut som fattats för bidrag till ideella föreningar inom Trio, UtU och Unga arrangörer. Regionkulturchef har vidaredelegation från regionala utvecklingsdirektören att fatta beslut med maxbelopp om 250 000 kronor per ansökan om bidrag till ideella föreningar som bedriver kulturverksamhet inom Västerbottens län. Inget beviljat bidrag översteg 50 000 kr.

För ungdomsdistrikt fastställer nämnden beviljade belopp i budget. I budget för år 2025 anslogs 1,5 miljoner kr till ungdomsdistrikt. Beviljade bidrag och utbetalningar

till ungdomsdistrikt sker enligt tjänstepersoner i form av verkställighet. Ingen information om dessa utbetalningar har återrapporterats till nämnden.

Bidragets storlek består av ett grund- och medlemsbidrag som grundar sig på antalet medlemmar. Enligt attestordningen har regionkulturchef rätt att attestera utbetalningar upp till 200 000 kr och utbetalningar upp till 1 miljon kr.

Nämndens budget för år 2025 för bidragen var cirka 2,3 miljoner kr och utbetalade bidrag var cirka 2,1 miljoner kr. Nämnden har därmed hållit sig inom budget.

Vår kommentar

Granskningen visar att regionstyrelsens beredning för folkhälsa, hälso- och sjukvårdsnämndens beredning för funktionshinder och samverkan samt regionala utvecklingsnämndens kulturberedning fått viss information om bland annat vilka föreningar som beviljats bidrag. Styrelsen och nämnderna har även fått information om fattade delegationsbeslut.

De medel som beviljas i form av verkställighet återrapporteras inte till styrelsen eller nämnder då det inte är delegationsbeslut. Hanteringen kan minska styrelsens och nämndernas insyn och kontroll av bidragsgivningen.

Inom hälso- och sjukvårdsnämnden fanns det brister i attestordningen och i tvåhandsprincipen för att kontrollera utbetalningar då utbetalningar inte stämde.

Styrelsen och nämnderna har hållit sig inom budget.

8. Svar på revisionsfrågor

Revisionsfråga	Vår kommentar
Har regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden säkerställt en tillräcklig styrning av hanteringen av bidrag till ideella föreningar?	<p>Delvis. Styrelsen och nämnderna har beslutat om riktlinjer som utgår från fullmäktiges regler för stimulansmedel till ideella organisationer. Det saknas dock arbetssätt för hur man säkerställer att regler och riktlinjer följs då granskningen visar att regler och riktlinjer inte följs fullt ut.</p> <p>Styrelsen och nämnderna har inte ställt krav eller säkerställt att samtliga bidragsansökande föreningar lämnat in dokumenterade underlag som styrker att de uppfyller fullmäktiges krav. Hanteringen var i stort tillitsbaserad där styrelsens och nämndernas tjänstepersoner litar på föreningarnas intygande om att de uppfyller kraven.</p> <p>Då föreningsbidrag är ett riskområde för välfärdsbrott samt att kravet i kommunallagen gällande intern kontroll avseende välfärdsbrott har skärpts, bör styrelsen och nämnderna säkerställa att välfärdsbrottsperspektivet beaktas i styrande dokument och i den interna kontrollen.</p>
Har regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden säkerställt en god kontrollmiljö över regionens bidrag till ideella föreningar?	<p>Nej. Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden har inte säkerställt en god kontrollmiljö för hanteringen av bidrag till ideella föreningar. Bland annat har styrelsen och nämnden inte gjort någon riskanalys för arbetet med föreningsbidrag. Styrelsen och nämnden har betalat ut medel till bankkonton utan kontroll att det går till rätt mottagare. Varken styrelsen eller nämnden har kontrollerat om föreningar har skulder hos kronofogden. Styrelsen begärde inte in och kontrollerade obligatoriska dokument i enlighet med styrelsens riktlinjer. Nämnden gjorde inga kontroller eller uppföljningar av enskilda ideella föreningar.</p> <p>Delvis. Regionala utvecklingsnämnden har delvis säkerställt en god kontrollmiljö över sina utbetalningar. Nämnden har inte gjort någon riskanalys för arbetet med föreningsbidrag. Nämnden har inte heller kontrollerat om föreningar har skulder hos kronofogden. Positivt är att nämnden begärde in ekonomisk redovisning för att</p>

styrka att bidraget använts korrekt. Positivt är även att nämnden inte betalat ut medel till bankkonton förutom i ett enstaka fall där de först verifierade att kontot tillhörde föreningen.

Regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt regionala utvecklingsnämnden bör säkerställa att välfärdsbrottsperspektivet beaktas vid kontroller och uppföljning av föreningar samt vid utbetalning.

Har regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden säkerställt tillräcklig uppföljning av regionens bidrag till ideella föreningar?

Delvis. Regionstyrelsens beredning för folkhälsa, hälso- och sjukvårdsnämndens beredning för funktionshinder och samverkan samt regionala utvecklingsnämndens kulturberedning har fått viss information om bland annat vilka föreningar som beviljats bidrag. Styrelsen och nämnderna har även fått information om fattade delegationsbeslut.

De medel som beviljas i form av verkställighet återrapporeras inte till styrelsen eller nämnder då det inte är delegationsbeslut. Hanteringen kan minska styrelsens och nämndernas insyn och kontroll av bidragsgivningen.

Inom hälso- och sjukvårdsnämnden fanns det brister i attestordningen och i tvåhandsprincipen för att kontrollera utbetalningar då utbetalningar inte stämde.

9. Rekommendationer

Regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt regionala utvecklingsnämnden behöver säkerställa att:

- fullmäktiges regler och styrelsens/ nämndernas riktlinjer följs vid handläggning av föreningsbidrag.
- välfärdsbrottsperspektivet beaktas i styrande dokument och i den interna kontrollen.
- tillräckliga kontroller genomförs i samband med bidragsutbetalningar.
- de har förutsättningar att ha kontroll över samtliga bidrag, även de som fördelas genom verkställighet.

Umeå den 30 januari 2026

Olov Andersson
Sakkunnig

Revisionskontoret
Region Västerbotten